

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

BEZOEKADRES
Langestraat 24

TELEFOONNUMMER
14053

Aan de Gemeenteraad

DATUM	ONS KENMERK	BEHANDELD DOOR
15 december 2023	2300094218	CS
UW BRIEF VAN	UW KENMERK	DOORKIESNUMMER

ONDERWERP
onderzoek zelfstandig sekswerk

Geachte leden van de raad,

In de raadsvergadering van 17 juli 2023 diende de fractie van D66 een motie in. Zij geeft het college daarin de opdracht om zelfstandig sekswerk (thuiswerk) vergunningvrij te maken en gelijk te stellen aan andere aan huis verbonden beroepen. In de motie staat de aanbeveling om het sekswerkbeleid van de gemeente Hilversum daarbij als blauwdruk te laten dienen. De raad verwierp deze motie na de toezegging van de burgemeester om onderzoek te doen naar de mogelijkheden van dit Hilversumse beleid voor het beleid in onze gemeente. Met deze brief informeert het college u over de uitkomsten van dit onderzoek.

Erkenning van zelfstandig sekswerk

In Hilversum is er net als in de meeste gemeenten sprake van een verschuiving van 'traditioneel' sekswerk in clubs naar steeds meer zelfstandig sekswerk. Het Hilversumse beleid heeft als doel het stigma van sekswerk weg te nemen door het gelijk te stellen met andere aan huis verbonden beroepen, waardoor de positie en veiligheid van de sekswerker verbetert. Bij dit beleid zit het contact van de sekswerker met de overheid niet meer in de sfeer van vergunningen en handhaving. Het doel is om bij een (hulp)vraag de drempel om contact te zoeken met overheidsinstanties (gemeente, politie, GGD) weg te nemen. Een aantal gemeenten in Nederland werkt op deze manier. De gedachte daarbij is dat hoe meer regels er voor sekswerkers gelden, hoe groter het risico dat ze in de illegaliteit terechtkomen. Met dit beleid zou de seksbranche transparanter kunnen worden gemaakt en de zichtbaarheid worden vergroot.

We hebben onderzocht of een dergelijk beleid voor zelfstandig sekswerk ook in Enschede toepasbaar is. Het gaat dan om de mogelijkheid om zelfstandig sekswerk gelijk te stellen aan andere aan huis verbonden beroepen zoals fotografen, fysiotherapeuten, nagelstylistes, waarvoor ook geen vergunningplicht geldt.

Verderop in deze brief komen we daarop terug. Eerst lichten we het Enschedese vergunningenbeleid voor sekswerk toe en informeren we u over de aard en omvang van het (zelfstandig) sekswerk in Enschede.

Vergunningenbeleid sekswerk Enschede

Tot 2001 was sekswerk een illegaal beroep. Het vergunningstelsel voor sekswerk in Enschede bestaat sinds 2001. Doel is sekswerk te beheersen en te reguleren uit oogpunt van de veiligheid en de gezondheid van de sekswerker en de bescherming van de leefomgeving. Bij sekswerk in Enschede onderscheiden we 2 categorieën. De eerste categorie betreft seksclubs, parenclubs, escortservice, erotheken, etc., waarbij tegen betaling gelegenheid wordt gegeven tot het verrichten van sekswerk. De tweede categorie betreft de zelfstandig sekswerker, ook wel thuiswerker genoemd, die niet in dienstverband werkt. In deze brief gaat het dus over deze tweede categorie.

Voor de eerste categorie geldt op grond van de Algemene Plaatselijk Verordening (APV) Enschede een vergunningplicht. Deze vergunningplicht geldt alleen voor de exploitant. Enschede kent 12 exploitatievergunningen voor seksinrichtingen. Dit aantal is sinds jaren al min of meer gelijk. De zelfstandige sekswerker en de sekswerker die in dienstverband werkt zijn niet vergunningplichtig op basis van de APV.

Vergunningplicht op basis van bestemmingsplannen

Daarnaast geldt een vergunningplicht op basis van de bestemmingsplannen in Enschede. Sekswerk in woningen is daarbinnen niet toegestaan. Dit is alleen mogelijk door er in afwijking van het bestemmingsplan een omgevingsvergunning voor aan te vragen. Daarbij gelden voor sekswerk specifieke ruimtelijke vestigingscriteria zoals geen vestiging in de buurt van scholen, religieuze instellingen, en appartementencomplexen. Het mag alleen in de binnenstad of aan doorgaande wegen.

Een omgevingsvergunning is verplicht voor beide categorieën sekswerk, dus ook voor de zelfstandige thuiswerker. Voor zelfstandig sekswerk zijn op dit moment geen vergunningen verleend.

Zelfstandig sekswerk in Enschede

In Enschede zijn dagelijks circa 40 zelfstandige sekswerkers actief vanuit woningen. Het aanbod van sekswerk vindt bijna altijd plaats online (op websites als Kinky.nl, sexjobs.nl, maar ook facebook, Telegram en het Dark Web). Van deze groep zelfstandige sekswerkers is slechts een zeer klein deel woonachtig in Enschede en werkzaam in zijn of haar eigen woning. De sekswerkers, die bij controles in woningen worden aangetroffen, zijn nagenoeg nooit de hoofdbewoner van die woning. Het gaat om sekswerk dat tegen betaling gefaciliteerd wordt door eigenaren en huurders van die woningen. Deze groep sekswerkers is meestal niet in Enschede of Nederland woonachtig, maar afkomstig uit vooral Zuid-Amerika en Oost-Europa. Zij werken vaak kort in Enschede en verplaatsen zich dan weer naar een andere gemeente in Nederland). Dit betreft de groep sekswerkers waar het risico van seksuele uitbuiting, mensenhandel en georganiseerde criminaliteit het grootst is. De inzet van toezicht en handhaving is in hoofdzaak hierop gericht. Ook het regionale beleid tegen mensenhandel is gericht op deze groep (kwetsbare) sekswerkers.

Beleid andere gemeenten

Een aantal gemeenten (waaronder Hilversum, Assen, Tilburg, Lelystad) heeft de verplichting om een omgevingsvergunning aan te vragen voor aan huis verbonden zelfstandig sekswerk laten vervallen. In plaats daarvan hebben deze gemeenten algemene geldende voorwaarden gesteld en deze voorwaarden vastgelegd in het ruimtelijk beleid. Alleen de sekswerker die zelfstandig werkt en de eigen (huur)woning niet deelt met andere sekswerkers komt ervoor in aanmerking. Sommige gemeenten combineren dit met een systeem van erkenning, waarbij de sekswerker zich vrijwillig en vertrouwelijk kan aanmelden bij de gemeente en als zodanig geregistreerd wordt.

Uit een evaluatie van de gemeente Assen uit 2022 komt naar voren dat, na wijziging van het beleid in 2019 naar een vergelijkbaar beleid als in Hilversum, dit (nog) niet heeft geleid tot 'erkenningsgesprekken'. Ook in Assen gaat het meestal om niet in de gemeente woonachtige sekswerkers, maar om tijdelijk in de gemeente of in Nederland verblijvende personen. De gemeente heeft alle zelfstandige aan huis verbonden sekswerkers verzocht zich te laten erkennen door middel van een gesprek. Het is niet gelukt om het aantal sekswerkers beter te reguleren met de erkenning.

In Tilburg, waar eveneens geen omgevingsvergunning geldt voor sekswerk aan huis, komt een vergelijkbaar beeld naar voren.

Ook in Lelystad geldt niet langer een vergunningplicht voor aan huis verbonden sekswerk, maar kan een zelfstandige sekswerker zich door de gemeente laten erkennen. Na erkenning:

- krijgt de sekswerker hulp om de eigen veiligheid te verbeteren;
- is de sekswerker beter beschermd tegen vervelende situaties;
- krijgt de sekswerker hulp middels een 'Uitstapprogramma', als deze wil stoppen met het sekswerk.

Overwegingen

We willen u graag de volgende inhoudelijke punten meegeven:

1) Het wetsvoorstel Regulering Sekswerk is sinds 2009 in behandeling. In het huidige wetsvoorstel is opgenomen dat voor elke individuele sekswerker juist een vergunningplicht gaat gelden. Het is nog niet bekend wanneer dit wetsvoorstel verder in procedure gaat in het parlement. Wanneer de wet in deze vorm wordt aangenomen geldt een landelijke vergunningplicht waar we lokaal niet van kunnen afwijken.

2) Het gelijkstellen van zelfstandig sekswerk met andere vergunningvrije aan huis verbonden beroepen is mogelijk door aanpassing van het ruimtelijk beleid. Hiervoor dient de gemeenteraad de nu geldende bestemmingsplannen te herzien. Ook is een systeem van erkenning mogelijk, waarbij de sekswerkers zich vrijwillig en vertrouwelijk laten registreren bij de gemeente. Hiermee wordt beoogd hun positie beter worden te waarborgen als het gaat om veiligheid, gezondheid of bij hulpvragen. Echter willen we u wijzen op het hierna volgende.

3) Net als in de meeste andere gemeenten zien we mede door de opkomst van sociale media ook in Enschede een verplaatsing van vergund sekswerk in clubs, escortservice etc. naar zelfstandig sekswerk in woningen. Deze categorie vormt de grootste groep. Aanvragen voor een omgevingsvergunning voor zelfstandig sekswerk worden echter zelden gedaan door deze groep. De groep in Enschede woonachtige en in eigen woning werkende sekswerker is naar schatting klein. Nagenoeg al het zelfstandig sekswerk vindt plaats door niet in Enschede of Nederland woonachtige sekswerkers. Dit wordt in vakjargon ook wel het 'carrouselcircuit' genoemd. Deze groep zal zich naar verwachting niet snel zelf melden bij de gemeente of andere overheidsinstanties, na het vervallen van de vergunningplicht. Dat leren de ervaringen van andere gemeenten ons.

4) Het kunnen uitoefenen van toezicht en handhaving gericht op het tegengaan van mensenhandel of andere vormen van seksuele uitbuiting moet gewaarborgd blijven, ook wanneer de vergunningplicht voor zelfstandig aan huis verbonden sekswerk zou komen te vervallen. Immers, het bestrijden van mensenhandel en vormen van seksuele uitbuiting blijft noodzakelijk zoals onder punt 3 aangegeven.

5) Woningcorporaties hebben in hun huurcontracten als voorwaarde opgenomen dat sekswerk niet is toegestaan en dat dit leidt tot ontbinding van het huurcontract. Dit zal in de particuliere huursector niet veel anders zijn.

Conclusie

U heeft kunnen lezen hoe een aantal gemeenten omgaat met de mogelijkheid om zelfstandig sekswerk gelijk te stellen aan andere aan huis verbonden beroepen waarvoor ook geen vergunningplicht geldt. Ook hebben we op basis daarvan onze overwegingen voor u uiteengezet. We zien op basis daarvan onvoldoende grond om het beleid aan te passen.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de loco-Secretaris, de Burgemeester,

(E.A. Smit)

(R.W. Bleker)